



OBSAH

- 01 | Úvodník,
Bohuslava Šenkýřová
- 03 | Draghiho zpráva o úpadku Evropy,
Lubomír Lízal
- 09 | Proč Čína investuje v Africe,
Miroslav Pavlák

Bulletin Konfuciova institutu
a Výzkumného centra pro rozvoj
česko-čínských vztahů při VŠFS.
Vydává Vysoká škola finanční a správní,
Estonská 500, 101 00 Praha 10.
Editor: Ing. Petr Mach, PhD.,
Kontakt: mach@mail.vsfs.cz.

Úvodník

Bohuslava Šenkýřová



Vážení čtenáři,
letos dosahujeme
několika význam-
ných milníků.
Naše univerzita
– Vysoká škola fi-
nanční a správní
existuje již dlouhých 25 let. V 90.
letech 20. století jsme byli průkop-
níkem soukromého vysokoškolské-

ho vzdělávání v České republice
a nadále si udržujeme pozici přední
české soukromé univerzity. Na naší
škole za tu dobu získalo vzdělání
více než 30 tisíc studentů z více
než 55 zemí světa. Letos také uplynulo 5 let fungování
Konfuciova institutu při Vysoké
škole finanční a správní a nyní
vydáváme již desáté číslo toho-
to bulletinu. Náš bulletin vychází
vždy v české, anglické a čínské
mutaci a tradičně se zaměřuje na

ekonomiku a pozici české a světo-
vé ekonomiky vůči Číně a čínské
ekonomiky vůči české a světové
ekonomice.

S uplynutím pěti let Konfuciova
institutu při VŠFS se mění i ob-
sazení pozice čínského ředitele
institutu. V Praze jsme přivítali
Doc. Lou Xizhonga (při použití
anglické transkripce). Lou Xizhong
je ekonom, je docentem na čínské
univerzitě Jiliang v Chang-čou. Má
titul Ph.D. v oboru mikroelektro-



niky a je expertem na oblast navigačních a lokalizačních systémů. Věříme, že se mu bude v Praze líbit a vše dobré přejeme odcházejícímu řediteli Konfuciova institutu v Praze, panu Jiang Hui, který po pěti letech práce v Praze míří za dalšími povinnostmi.

Tématům evropsko-čínským se věnujeme i v tomto vydání bulletinu. Přinášíme článek Lubomíra Lízala „Draghiho zpráva o úpadku Evropy“. Doc. Lízal je naším novým akademickým pracovníkem a ve svém článku komentuje zprávu, kterou italský ekonom a bývalý politik Mario Draghi zpracoval na objednávku Evropské komise. Měla vysvětlit postupné ekonomické zaostávání Evropy za jinými částmi světa.

Ing. Miroslav Pavlák, PhD., v článku „Proč Čína investuje v Africe“ shrnuje a hodnotí investiční aktivity Číny na africkém kontinentu, což je mimochodem další oblast,



ve které podle mnoha ekonomů Evropě „ujíždí vlak“.

Aby politici činili správná rozhodnutí, pokud jde o směřování hospodářské politiky, a aby i manažeři činili správná rozhodnutí, pokud jde o řízení jejich firem, potřebují na prvním místě znalosti. Věřím, že i toto vydání bulletinu Konfuciova institutu při Vysoké škole

finanční a správní v Praze naše čtenáře obohatí.

Přeji Vám zajímavé čtení!

Bohuslava Šenkýřová je předsedkyní představenstva a rektorkou Vysoké školy finanční a správní, předsedkyní správní rady Konfuciova institutu při VŠFS.



Novým čínským ředitelem Konfuciova institutu při Vysoké škole finanční a správní v Praze byl jmenován v polovině roku 2024 Doc. Lou Xizhong a nahrazuje tak odcházejícího ředitele Jiang Huiho.

Lou Xizhong získal doktorát v oboru mikroelektroniky na Charbinském technologickém institutu v Číně. Je docentem na China Jiliang University v Chang-čou. Lou Xizhong se zabývá výzkumem lokalizace, navigace a bezdrátové komunikace. Publikoval přes 30 vědeckých článků a získal před 20 patentů. Vyvinul systém přesné lokalizace v reálném čase, se kterým získal v roce 2016 3. místo v soutěži Microsoft Indoor Localization Competition a který se nyní používá zejména v nemocnicích, na letištích, v metru a logistice. Lou Xizhong navštívil přes 20 zemí po

celém světě, rád komunikuje s lidmi nejrůznějších osudů a líbí se mu poznávání cizích kultur, umění a krajiny. Mezi jeho záliby patří cestování, fotografování, tenis a cyklistika.

Draghiho zpráva o úpadku Evropy

Lubomír Lízal



Starý bonmot praví: Amerika vymýšlí, Čína vyrábí a Evropa k tomu napíše regulaci. Ten bonmot je bohužel pravdivý: potvrzuje

jej zásadní, čtyřsetstránková zpráva „velkého Evropana“ Maria Draghiho, sepsaná na objednávku Evropské komise. Není to veselé čtení.

Evropa nevzkvétá. Takto lakonicky by se dal shrnout Dragiho report¹. Není to veselé čtení, zejména pokud jste si vědomi, co se pod některými odbornými, politicky neutrálními termíny může též skrývat. Ne, nebylo by jednodušší popsat, co dobře funguje, i když zpráva popisuje jednotlivé oblasti problémů od špatně nastavených finančních trhů přes příliš drahé energie, upadající produktivitu, vnější závislost na zdrojích a neadekvátní mix vzdělání a dovedností až po neefektivní výzkum a vývoj. Stále více polarizovaná politika je pak již třešnička na dortu. Stručně řečeno, Evropa je v dané podobě vlastně méně než součet jejích částí. Nemá smysl popisovat jednotlivosti v konkrétních oblastech analýzy, všeřikající je již počáteční graf ukazující rostoucí mezeru produktivity mezi USA a EU od poloviny devadesátých let, kdy klesla z relativních 95 % vůči USA na nynějších asi 80 %. Jenže tohle srovnání v reportu je vlastně milosrdné. Mnohem výmluvnější je pohled globální, zda



si daná oblast udržuje svůj podíl na světové produkci. Pokud podíl klesá, znamená to, že ostatní regiony, jako třeba Čína či Latinská Amerika, rostou rychleji a ukrajují z něčího koláče. Tento pohled zachycuje, jak vliv produktivity nastřádaný v čase, tak i jiné faktory, jako třeba růst populace. Ve vrcholné době přiblížení se k USA v produktivitě (v polovině devadesátých let) představovala EU asi 25 % světové ekonomiky a USA o malinko více. Dnes představuje EU jen kolem 17 % světového HDP. Spojené státy si relativní důležitost měřenou podílem na světovém HDP ve výši jedné čtvrtiny prakticky zachovaly. A to vše v situaci, kdy státy EU permanentně neplnily své závazky výdajů na obranu v rámci NATO. Bezpečnost pro EU vlastně finančně

zajišťovali Američané na své náklady. Tento luxus si už dnes Evropa nemůže dovolit – a přitom nedokázala onu výhodu úspor na „neproduktivní“ obranu přetavit v růst produktivity. Jenže produktivita – přestože jde vlastně o nosnou nit zprávy, neboť vychází z odhadu, že tento faktor může téměř za tři čtvrtiny rozdílu HDP vůči USA – není úplnou odpovědí. Evropská produktivita práce je statisticky nadhodnocená. Nejlépe statistický trik osvětlí příklad. Mějme v každé zemi pouze dva pracovníky. Jeden má tržní plat, a tedy příspěvek k HDP ve výši 50 a druhý jen 10. Jejich prací pak dohromady vzroste HDP o 60. Ovšem pokud nastavíme v EU minimální mzdu na 15 a v USA jen na 10, tak v EU nám jeden nepracuje, a tak



i vzrůst HDP je 50. Ovšem produktivita na pracovníka je 50:1=50. V USA je produktivita zdánlivě malá, pracují oba, 60:2=30, ovšem celkové HDP je o těch 10, tedy pětinu vyšší. Stejně tak se liší HDP na obyvatele, tedy míra vygenerovaného ekonomického bohatství, která je v EU jen 50:2=25, zato v USA 60:2=30. Tady je vidět, že ke štěstí nestačí jen mít vyšší produktivitu.

Kdyby tohle byla jediná vada na kráse reportu, tak vlastně není o čem psát. Analýza však chodí kolem flexibility evropského trhu práce jako mlsná kočka kolem horké kaše. Slova o (ne)pružnosti až rigiditě evropského pracovního trhu jsem s lupou hledal – a nenašel. Sice se dozvíme o nedostatku pracovních sil, o jejich klesající dostupnosti v důsledku poklesu či stárnutí populace, nízké participaci (tedy velkém množství lidí mimo pracovní trh, jak je v tom školním příkladu výše), projdeme si pak nutnost ne-

ustálé změny kvalifikace a změny vzdělávání, povzdechy nad nízkou mobilitou pracovníků, varování před problémy financování penzí, a přehořivá, najdeme přehršel stížností na (rostoucí) náklady na pracovní sílu, při troše štěstí pak i zmínky o pracovním právu a vysokém zdanění práce. A pak už nic. Zato se flexibilita vyskytuje snad na každém řádku v kapitole o energiích. Já jsem si vždy myslel, že podniky potřebují stabilní a pokud možno levnou energii, ale asi jsem ze staré školy. Nicméně v doporučeních – ticho, to asi aby se nikdo nenaštval. Když problém nepojmenujeme, těžko pak k němu mít alespoň náznak řešení. Podobné tanečky najdeme také v oblasti veřejných financí a jejich účelnosti. Sice do té kaše občas dloubneme, ale jen zlehka, aby se talíř nepřevrhnul. Protože pak by nešlo nabízet řešení ve zvýšení, pardon, znásobení, výdajů. Podívejme se na klíčovou oblast podrobněji.

Zpráva správně konstatuje, že problémem jsou nedostatečné soukromé investice do výzkumu a vývoje (ona kouzelná zkratka R&D), které jsou v USA proti EU prakticky dvojnásobné. Navíc evropský finanční sektor není dostatečně rozvinutý a poskytuje málo rizikového a jiného kapitálu do oblasti R&D. Svatá prostoto, chce se zvolat! Po krizi jsme si svázali celý finanční sektor novými pravidly, aby náhodou někde nepodstupoval rizika. Navíc mu de facto regulatorně nakážu financovat jen projekty, která splňují byrokraticky stanovená kritéria společenské zodpovědnosti a zelené transformace (vše ukryté pod zkratkou ESG), a pak se divím, že se klasickým výnosným projektům i všem rizikům, což oblasti R&D je z definice, důsledně vyhýbá? Ale tohle není jediná minela.

Jelikož veřejné finance směřující do zmíněné oblasti R&D jsou dokonce lehce vyšší než v USA (0,74 % HDP

vs. 0,69 %), tak dalším identifikovaným problémem je nedostatečná koordinace mezi zeměmi s prioritami EU, vysoká heterogenita zemí a nízký podíl centrálních celoevropských peněz.

A jsme doma, inspirace Marshallovým plánem a lepším kolektivním řízením. Stačí zvýšit investice, jak soukromé, tak veřejné a hezky to shora zkoordinujeme. Čím více nalejeme peněz, tím lépe. Dotáhneme bankovní unii a zavedeme bezpečný dluhopis na evropské úrovni, sjednotíme kapitálovou regulaci a pravda, sice asi bude potřeba někde trochu ulevit z regulací podnikům, ale pak už určitě rychle porosteme. Tady vidím hlavní zametání problémů pod koberec a jistou intelektuální nepoctivost. Proč? Investoři jdou na Americké trhy z jediného důvodu: protože tam mají nejlepší očekávanou výnosnost svých investic. Pokud máme v Evropě nízkou návratnost investic, tak žádné doplňování privátních investic veřejnými financemi nepomůže. To může být jen nová evropská hra na shánění dotací jako je tomu nyní v energetice.

Start-up-ové firmy a rizikovní investoři investují v USA, neboť ví, že když se jim tam investice povede, tak budou mít největší část výnosů pro sebe. V EU se výnosy nejen daňovým systémem přerozdělí; vyšší míra přerozdělování ve společnosti vede k tomu, že konečné výnosy pro investory jsou prostě nižší i z důvodů promítnutí všemožných nákladů během budování firmy do celkového zisku. Tenhle výsledek není jen otázka nějaké regulace kapitálových trhů, ale důsledek podstaty evropského systému. Konkurence funguje i zde,



proto jsou všichni z celého světa nakonec na Americkém kapitálovém trhu. Ostatně, proč bylo Irsko takový investorský miláček pro monetizaci celoevropských výnosů společností? Protože tam neplatily vlastně žádné korporátní daně. A tak tam americké firmy měly houfně svá evropská sídla.

Druhý důvod je subtilnější, ale obdobně zásadní: obecně větší důvěra v transparentnost amerického trhu. Zneužití informací (a insider trading) americký dohled (SEC) trestá takřka jako pokus o vraždu. Pamatujete na nedávné, komisi ventilované, náznaky během energetické krize, že trh s plynem byl manipulovaný? Padl nějaký trest? Ne, zato se navrhla reforma energetického trhu. A v reportu se období před válkou na Ukrajině popisuje jako kovidem vzniklá volatilita na energetických trzích. ... Tak se nedivme. Tohle je klíčový moment důvěry, investoři nechtějí stále nějaké reformy a změny, nechtějí

náznaky, ale předvídatelné prostředí, fakta, a případně jasný trest pro nekalou konkurenci. Dlouhodobé antimonopolní tažení komise samo o sobě nic nevyřeší, musí mít komplement právě v oblasti dohledu, existující a funkční, nikoli zatím jen doporučovaný jako je tomu v reportu. Ale pokud bude dohled hlavně hlídat, jestli investice jsou v souladu s byrokraty stanovenou taxonomií politicky správných investic i onoho ESG, tak to na větší výnosy můžeme rovnou zapomenout. Nezapomeňme, že na amerických trzích se nejdříve ukázala kauzalita, že jen finančně silné firmy mohou být zelené (a nikoliv opačný vztah, jak se tvrdilo, že zelenáním firmy zbohatnou). A teď se tam zase ukazuje, že ESG portfolia mají horší výkonnost², a tak se, překvapení, investoři stahují³ a velké americké fondy je utlumují.⁴ Takto polopaticky to v reportu nehleďte, protože by vzniklo příliš mnoho otázek nad politikami, o kterých se



ve slušné evropské společnosti nepochybuje.

Výraz „Více Evropy“ se stal již omlétým klišé – na každý evropský problém bylo řešením „Více Evropy“. Sice to skoro vždy nefungovalo, ale znělo to dobře, tak nějak proevropsky a pak původní problém stejně přebilo něco dalšího. Tento recept, kupodivu, Dragiho report explicitně nezmiňuje, což je, podle mě, paradoxně zásadní chyba. Nikoli však proto, že jede fakticky v podobných kolejích.

Je nutné se zamyslet a pochopit historický kontext výroku. Více Evropy takřka vždy, jak v myslí řečníka, tak v doporučení, znamenalo v posledních dvaceti letech větší roli centra, v klasické etatistické politologii bychom ekvivalentně použili termín „více států“. Jenže Více Evropy může znamenat i něco jiného, totiž více trhu, více výnosů z rozsahu existujícího velkého ekonomického prostoru, nikoliv více jednotné regulace národních trhů tak rozdílných a početných, jako jsou francouzské sýry. Ilustrativní v tomto kontextu chápání „Více Evropy“ je výrok „Trh hraje rozhodující úlohu při alokaci zdrojů.“ Mimochodem, tuto větu najdeme v Usnesení Ústředního výboru Komunistické strany Číny z července letošního roku⁵. Slovo trh se tam vyskytuje téměř šedesátkrát. V předvolebním projevu (tehdy ještě kandidující) předsedkyně Evropské komise je slovo „trh“ pouze devětkrát⁶. Je ale fér říci, že oba dokumenty, ten čínský často, obsahují u trhu též adjektivum ve významu „sociální“.

Myslím, že uvedený provokativní anekdotický narativ dobře ilustruje dynamiku změn. Zatímco Čína

si uvědomuje omezení, které řízení z centra nevyhnutelně přináší, a urputně se snaží vyřešit kvadraturu svého kruhu bez citelné ztráty moci centra, poslední dvě dekády v EU mají opačnou tendenci. Nejenom že se předpisy hrnou závratným tempem, staré nedosažené závazky jsou stachanovsky pohřbívány ještě ambicióznějšími novými cíli, ale hlavně se zcela změnila výchozí premisa: dříve se na úrovni komise v rámci přenesené pravomoci řešily opravdu jen ty záležitosti, které nešlo řešit na národní úrovni, s precizní argumentací důvodů pro přenesení na vrcholnou úroveň. Nadužívání tohoto přístupu kupodivu Dragiho zpráva korektně přiznává.

*Najít rovnováhu mezi
mocí centra a zachováním
konkurence sice není
jednoduché, ale USA ukazuje,
že je to možné i dlouhodobě
udržitelné.*

Zejména Britové si dávali velký pozor a žárlivě si střežili svoje chápání trhu i své suverenity s pomocí práva veta v každé jednotlivosti. Zde bych mimochodem i hledali podprahově psychologický důvod brexitu, jedni chtěli více trhu, druzí více států, i když to všichni nazývali Více Evropy. Nakonec tím principiálním rozdílem byly obě strany unaveny a Britové pochopili, že jejich přístup nevyhraje.

Dnes je ponechání na národní úrovni méně časté, národní parlamenty jsou už spíše v roli razítkovače, a tak si často dodávají důležitosti přidáváním vlastních kreativních vylepšení,

pokud mohou. Se všemi těmito jevy v oblasti regulace a správy má ekonomie hezky dlouhou, nejen teoretickou, zkušenost. V původním významu „regulatory capture“ znamenalo chování, kdy zodpovědná autorita se začíná chovat ve prospěch regulovaných a nikoli ve veřejném zájmu. Dnes však již tato definice zahrnuje i situace odtržení veřejného zájmu ve prospěch zájmů politických, ideologických, nebo jen (svého) vlivu. Tuhle část reportu bych si rád přečetl, pár náznaků by bylo, ale nějak jsem ji takhle napřímo pojmenovanou ne našel.

Najít rovnováhu mezi mocí centra a zachováním konkurence sice není jednoduché, ale USA ukazuje, že je to možné i dlouhodobě udržitelné. Co stát USA, to dost rozdílné daňové i právní předpisy. Tyto rozdíly sice často motivují nějaké snahy o sjednocení, které však našťastí málokdy dojdou uskutečnění. Volný trh mezi státy s rozdílnými předpisy je tak vnímaný jako důležitý prvek svobody, diverzifikace a konkurence, tedy i konkurenceschopnosti celých USA. Není tam snaha vše sjednotit, aby občan nemusel přemýšlet; míra osobní zodpovědnosti a flexibilní trh je primárním východiskem. Nicméně takové uspořádání s opravdu volným pohybem osob vede k situaci, kdy cenové hladiny obchodovatelných statků (zboží) se mezi státy od celoamerického průměru liší maximálně asi o 10 %. Na druhou stranu ceny nemovitostí se liší mezi státy s nejlevnějším a nejdražším bydlením více než trojnásobně⁷, protože reflektují jak příjmové rozdíly dané charakteristikou regionální ekonomiky, tak daňové rozdíly. Jednotná měna přispívající ke srovnání ceno-



vých hladin byla dříve nepochybně pro USA velkou výhodou, nicméně dnes, s on-line platbami a srovnávací přes různé měny, tento významný konkurenční efekt společné měny vlastně zmizel. Tohoto cíle jsme již dosáhli jinými prostředky a patrně také proto (kromě politických důvodů) není v doporučeních zmíněna vazba na jednotnou měnu, ale (s vidinou potřebných vyšších financí na investice) jen na bankovní a kapitálovou unii v souvislosti s fragmentací finančního trhu i dohledu.

Evropa byla ekonomicky souměřitelná s USA, tyto dva celky byly hegemony světové ekonomiky. Rozšíření EU po pádu sovětského impéria bylo impulsem, který v prvopočátku EU dobře využila. Podívejme se na situaci optikou konkurence mezi podniky. Ekonomové pro charakteristiky soupeřících firem mají krásné rozlišující názvy, na jedné straně je „lean and hungry“, tedy štíhlá a hladová, šelma, která hbitě využívá pří-

ležitostí. To je bipolární soupeření bloků a rozšíření EU.

Jenže pak se cosi změnilo a máme opačný typ, nazývaný „fat cat“ nebo „fat and content“, tlustá a spokojená kočka, která si hlídá své dobré bydlo. Tato proměna charakteristiky ve vztahu k soutěži asi nejvíce trefně popisuje změnu charakteru chování EU za poslední dvě dekády. V okamžiku, kdy EU ztratila nepřítel na svých východních hranicích, tak ztratila pocit nutnosti před soupeřem (byť to nakonec byl jen molocho na hliněných nohou, ale s nevypočitatelnými vůdci a jaderným potenciálem) vědecky i ekonomicky utíkat. EU se zahleděla sama do sebe a hlídá si jen vnitřní blahobyt i za cenu stagnace a ztracení pozic ve světě. Skoro to působí dojmem, že si vlastně stará Evropa jen hlídá nějaký náskok před novou Evropou a tím to hasne. Řeší primárně své vlastní interní problémy, které však nevnímá jako symptom ztráty kon-

kurenceschopnosti, ale jako plody zaslouženého trvalého privilegia vítěze studené války – a tak tu najednou máme jednoho, dnes již bohužel bývalého, světového hegemona.

Vtipné je, že podobný typ úpadku v důsledku změny z agilní společnosti na společnost hédonistickou náš kontinent již zažil nejméně dvakrát. Poprvé to byl rozpad Římské říše, ale to je již dosti dávno. Podruhé tento rozklad byl typický pro Španělskou a Portugalskou éru po zámořských objevech, kdy tyto země žily ze vzdálených držav a byly na jejich příjmech tak závislé, že se doslova zapouzdrily, technicky zaostaly a po poklesu renty ze zámoří se spektakulárně rozložily zevnitř a definitivně zchudly. Na jedné straně tehdy protestantská reformace jinde v Evropě rozvíjela poznání, podporovala vědeckou skepsi a zpochybňování autorit, což ve svém důsledku vedlo k technickému pokroku a růstu produktivity, a nakonec i průmyslové re-



voluci, na druhé straně zmíněné státy reagovaly konzervací statu quo a potíráním svobodného myšlení. Knihy byly zakázovány nikoliv kvůli obsahu, ale smýšlení autora. Vznikal monopol na pravdu – a z toho plynoucí stagnace i zchudnutí. Dřívější ostrakizaci nepohodlných názorů a pronásledování církevních odpadlíků dnes zdatně převzala cancel culture. Koho tato historická paralela zaujala či alespoň znepokojila, může se pohroužit do detailů ve starší knize „Bohatství a bída národů“ již zesnulého britského ekonomického historika Davida Landese a hledat paralely s příčinami úpadku před čtyřmi stoletími a pomalým zaostáváním Evropy dnes. A jeden typicky středoevropský postřeh na závěr. Na jednu stranu považují za nesmírně silný moment reportu, že se téměř oprostil od pohledu specifik jednotlivých zemí. Ovšem jak vyplývá z dlouhého několikastránkového výčtu poděkování, konzultovali autoři report téměř s každým, včetně Američanů, „odešlých“ Britů i nezúčastněných Švýcarů (Glencore) až po ochránce ptactva (BirdLife Europe), – avšak nenajdeme kohokoliv ze střední Evropy. Jako by prostor na východ od bývalé železné opony neměl ke konkurenceschopnosti EU co říci. Inteluálně prostě nová Evropa pro tu starou, u moci, neexistuje. Vyjma pár srovnávacích grafů třeba u cen elektřiny prakticky není v reportu jakkoli relevantně přítomna. Přitom je to

nová část EU, která rostla jak rychleji než zbytek EU, tak má doposud v živé paměti zkušenost s reformami churavých ekonomik ordinovanými shora. Kdo má za sebou několik desítek let plánů „dohnat a předejít“, má zdravou skepsi k reformám, které chodí obloukem kolem pojmenování skutečných problémů a místo toho nabízí náhradní řešení, která vlastně znamenají jen více státu a více dluhů. Komunistický blok zanikl v důsledku obrovských vnitřních dluhů, skrytých dluhů nutno dodat. Ruku v ruce s tím šla léta souvisejícího techno-

V Evropě neumíme vystoupit ze svého stínu pohodlí. Neumíme přijít s reformou, která by nás vyšvihla vzhůru.

logického zaostávání a absolutní ztráty konkurenceschopnosti spojené s relativním chudnutím obyvatel – bez ohledu na obrovitost i nerostné bohatství socialistického bloku se výnosy z rozsahu v centrálně řízené ekonomice, přes urputnou snahu tehdejších vůdců jich dosáhnout stůj so stůj, jaksi nikdy nekonaly. Což mě vede k neradostnému hodnocení analýzy i navrhovaných reforem (hodnocení bohužel asi trefném, i když opsaném z textů za železnou oponou): Myslí to dobře, ale dopadne to jako vždycky. „Úspěch“ raději potichu zapomenuté Lisabonské

strategie mající stejné podhoubí, podobné plány i stejně motivovanou exekutivu je více než výmluvný doklad, jak tohle nové drama ve starých kulisách stejného divadla nejspíše dopadne. Aby nebyla mýlka, přestože moje hodnocení je poněkud sžiravé, rozhodně stojí za to řadu doporučení uvést v život, situaci zlepšit. Nicméně která konkrétně jsou vhodná si klidně vyberete i podle toho, jak chápáte věcný význam výrazu „Více Evropy.“ Velký a stále bohatý trh představuje obrovskou sílu, buď ho držíme spoutaný, a pak nedodává výnosy z rozsahu, nebo ho pustíme ze řetězu. Ale pak změní on nás, ne my jej. Toho se ve skutečnosti naše elity, lze-li je tak nazvat, bojí. Protože však nejsme schopni vystoupit ze svého stínu pohodlí (pořád se máme dobře v porovnání s jinými částmi světa) a pojmenovat některé problémy v základech stavby a řízení chodu, tak nepůjde o změnu, která nás vyšvihne vzhůru, v nejlepším případě viditelně sníží tempo ústupu ze světla ramp vítězů v nelítostné soutěži světové ekonomiky. Tak to takhle berme, zázraky politici neumí a státníci ochotní pro úspěch obětovat svou politickou kariéru či přiznat chybu už vymřeli.

Doc. Lubomír Lizal přednáší ekonomii na VŠFS a ČVUT v Praze. Článek vyšel původně v magazínu Orientace Lidových novin.

1 https://commission.europa.eu/topics/strengthening-european-competitiveness/eu-competitiveness-looking-ahead_en#paragraph_47059

2 <https://www.ft.com/content/68c033be-542a-4d2e-ba72-e043946002b6>

3 <https://www.ft.com/content/cf9001ab-e326-4264-af5e-12b3fbb0ee7b>

4 <https://www.ft.com/content/2fbd12f2-a2e1-4fa7-ba63-7344ab274b4f>

5 https://english.www.gov.cn/policies/latestreleases/202407/21/content_WS669d0255c6d0868f4e8e94f8.html

6 https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/statement-european-parliament-plenary-president-ursula-von-der-leyen-candidate-second-mandate-2024-2024-07-18_en

7 <https://www.bea.gov/data/prices-inflation/regional-price-parities-state-and-metro-area>

Proč Čína investuje v Africe

Miroslav Pavlák



Africký kontinent je jedním z bitevních, polí, na kterém probíhá hospodářská soutěž mezi Čínou, USA a ekonomicky a technologicky pokulhávající Evropskou unií (EU).

Čína se prostřednictvím projektu nové Hedvábné stezky nazvaného Pás a stezka stala největším obchodním partnerem a věřitelem na africkém kontinentě. Díky čínským investicím však africké země diverzifikovaly své ekonomiky, zvýšily svůj export a tím posílily hospodářský růst a celkovou prosperitu.

Pragmatická politika Číny v Africe je založena na respektování vzájemných potřeb obou partnerů. Čína potřebuje nerostné suroviny a další zboží, africké země obvykle potřebují vybudovat infrastrukturu, zdravotnickou péči, telekomunikační síť a řadu jiných potřebných institucí a staveb. Například již v 70. letech 20. století Čína zaplatila 1860 kilometrů dlouhou železniční trať: Tanzansko-zambijská železnice vede přes nejdůležitější oblast těžby mědi v Africe. Recipročně Čína získává měď ze Zambie prostřednictvím železniční sítě, kterou sama vybuďovala.

Mnozí komentátoři začali mluvit o novodobém kolonialismu a o ri-



zicích spojených s předlužením afrických zemí, které tak mohou upadnout do dluhové pasti. Podle jejich názoru si Čína africké země zavazuje, aby od nich získala politickou podporu pro své aktivity na mezinárodním poli.

Nezapomínejme však, že Čína není jediným aktérem, který usiluje o africké trhy. Zájem o suroviny mají i další země. Spojené státy a Evropa podporují železniční spojení, které by přepravovalo cenné kovy ze Zambie a Konga na pobřeží Atlantského oceánu.

Evropské vazby na Afriku jsou mnohem starší než čínské. Vztahy mezi Evropou a africkými zeměmi jsou však zatíženy koloniální

minulostí a vykořisťováním kontinentu. Vztahy mezi USA a Afrikou jsou stigmatizovány otrokářstvím. Historické vědomí je silně zakořeněné v myslích afrického lidu.

Čína přirozeně sleduje i své vlastní zájmy, hledá nové trhy pro své výrobky a způsoby, jak v globálním měřítku posilovat svůj vliv. Kritici údajného čínského expanzionismu by však měli brát v úvahu dějiny západního kolonialismu a jeho násilné praktiky.

Velkou příležitostí pro rozvoj čínsko-afrických obchodních vztahů je Africká kontinentální zóna volného obchodu (AfCFTA), která čínským podnikům nabízí přístup na sjednocený africký trh.

1. Objem čínských investic v Africe

Za posledních 20 let se Čína stala největším bilaterálním obchodním partnerem subsaharské Afriky. Podle Mezinárodního měnového fondu (MMF) nyní přibližně 20 % exportu regionu směřuje do Číny a asi 16 % afrických dovozů pochází z Číny. V roce 2023 dosáhla obchodní výměna rekordních 282 miliard USD. Komodity jako kovy, minerální produkty a paliva představují asi tři pětiny afrických exportů do Číny.

Informace o čínských FDI přináší African Development Bank Group. Čínské přímé zahraniční investice (FDI) za poslední dvě desetiletí výrazně vzrostly. V roce 2003 činil roční tok přímých zahraničních investic z Číny do Afriky přibližně 75 milionů USD. V roce 2022 dosáhly investice úrovně 5 miliard USD díky nákupu 20 % akcií ve

Standard Bank of South Africa ze strany Industrial and Commercial Bank of China (ICBC), což představuje asi 4,4 % celkových přímých zahraničních investic v regionu. Iniciativa Belt and Road (BRI), globální rozvojová strategie zahájená v roce 2013, je rámcem pro čínské přímé zahraniční investice zaměřené především na dopravní, energetickou a těžební infrastrukturu.

V roce 2023 vrostla výše čínských investic na africkém kontinentu o 114 procent, jak uvedla agentura Reuters.

Jako příklad FDI můžeme zmínit čínskou společnost MMG, která koupila za 1,9 miliardy dolarů (43 miliard korun) měděný důl Khoemacau v Botswaně, další podniky investovaly do kobaltových a lithiových dolů v Namibii, Zambii nebo Zimbabwe.

Jak ukazuje níže uvedený graf, čínské FDI do Afriky od roku 2013 převyšují FDI z USA, ty naopak od roku 2010 klesají. Pět hlavních afrických destinací pro čínské FDI v roce 2022 byly Jižní Afrika, Niger, Demokratická republika Kongo, Egypt a Pobřeží slonoviny. Americké investice byly zaměřeny na Egypt, Jižní Afriku, Libyi, Rovníkovou Guineu a Angolu.

2. Do jakých odvětví Čína v Africe investuje

Čína se stala největším obchodním partnerem Afriky. Ve spolupráci s Čínou bylo v šestnácti afrických zemích vytvořeno 25 zón hospodářské a obchodní spolupráce. Tyto zóny spolupráce posílily místní industrializaci v různých odvětvích, včetně využívání přírodních zdrojů, zemědělství, výroby a obchodu

Chinese FDI vs. US FDI to Africa, Flow



Mar 2024

Source: The Statistical Bulletin of China's Outward Foreign Direct Investment, U.S: Bureau of Economics Analysis

CHINA★AFRICA
RESEARCH INITIATIVE

JOHN'S HOPKINS
SCHOOL of ADVANCED
INTERNATIONAL STUDIES

a logistiky. Jedna třetina čínských společností se soustředila na výrobu, jedna čtvrtina na služby a přibližně jedna pětina na obchod, stavebnictví a nemovitosti.

Policy Center For The New South (Rabat Campus of Mohammed VI Polytechnic University) (PCNS) uvádí, že většina čínských podniků investujících do strategických sektorů jako je ropa, nerostné suroviny nebo infrastruktura, je ve vlastnictví státu. Tyto podniky často řídí velké investiční projekty. Například, státem vlastněná společnost China National Petroleum Corp je předním zahraničním investorem v Súdánu. Čína je zapojená do rozvoje několika významných afrických infrastrukturních projektů, zejména přístavů, letišť, silnic a elektráren. Takové projekty řeší nejnaléhavější výzvu Afriky: konektivitu v rámci kontinentu. Čína aktivně spolupracuje s africkými zeměmi na projektech přenosu technologií a budování kapacit v oblasti telekomunikací, obnovitelných zdrojů energie a informačních technologií, mobilních sítí a zdokonalené komunikační infrastruktury.

Investice do infrastruktury jsou obzvláště důležité, protože toto odvětví je hnací silou hospodářského růstu; studie Africa Infrastructure Country Diagnostic (AICD) odhaduje, že Afrika potřebuje 93 miliard dolarů ročně na řešení deficitu v tomto sektoru. Historicky byla infrastruktura jedním z prvních sektorů, do kterých Čína v Africe investovala.

Více než 35 afrických zemí spolupracuje s Čínou v oblasti financování infrastruktury; největšími příjemci jsou Nigérie, Angola,



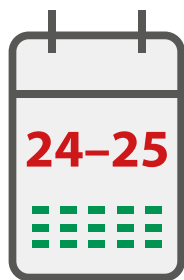
Súdán a Etiopie. FDI Číny do infrastruktury v Africe vzrostly z 1 miliardy dolarů ročně v letech 2001 až 2003 na 1,5 miliardy dolarů v letech 2004 až 2005 a v roce 2006 dosáhly 7,5 miliardy dolarů. Čína například v roce 2007 podpořila 10 projektů vodních elektráren za 3,3 miliardy dolarů, což mělo za následek zvýšení kapacit výroby vodní energie v Africe o 30 %. Čína také financovala 4 miliardy dolarů v investicích do projektů silniční a železniční sítě, včetně obnovy stávajících železničních tratí a výstavby nových tratí. Hlavními příjemci těchto projektů jsou Nigérie, Gabon a Mauretánie. Čína rovněž investuje do africké informační a komunikační infrastruktury (celkem téměř 3 miliardy USD), obzvláště ve formě dodávek vybavení národním firmám. Hlavními příjemci jsou Etiopie, Súdán a Ghana.

Podle Global Development Policy Center bostonské univerzity a African Economic Research Consortium čínské přímé zahraniční investice do značné míry podporují

těžbu přírodních zdrojů a elektrifikaci. V letech 2000-2022 čínské společnosti investovaly přibližně 112,24 miliardy USD do projektů „na zelené louce“ a 24,60 miliard USD do fúzí a akvizic (M&A). FDI do projektů „na zelené louce“ byly zaměřeny na obnovitelnou energii – projekty solárních a větrných elektráren, fúze a akvizice (M&A) směřovaly zejména do těžebních, potrubičních a rafinérských projektů, do podniků s mědí, hliníkem, železem, uranem, lithiem, chromem a kobaltem.

Kromě státem řízených FDI vzrůstá i význam čínského soukromého sektoru. Nové iniciativy, jako je Africká kontinentální zóna volného obchodu (AfCFTA), bezpochyby podpoří růst regionálních hodnotových řetězců tím, že čínským podnikům nabídnou přístup na větší sjednocený africký trh.

Ing. Miroslav Pavlák, Ph.D., přednáší mezinárodní obchod a management na Vysoké škole finanční a správní v Praze.



28. 11. 2024

Tlumočnicko-didaktická konference Sinolog V.

Ve čtvrtek 28. listopadu 2024 se na Konfuciově institutu, Vlkova 12, Praha 3, uskutečnil již pátý ročník tlumočnicko-didaktické konference Sinolog. Na konferenci zazněly zajímavé přednášky z úst odborníků na tlumočení, překlad a didaktiku čínského jazyka. Letošní počet účastníků předčil naše očekávání, všechna místa v řadách prezenčních hostů byla obsazena.

Konference Sinolog, která se koná jednou za rok, je určena pro mladé vyučující, začínající tlumočníky, studenty a absolventy studijních programů čínská filologie, čínská studia, sinologie a studenty čínštiny z řad široké veřejnosti. Konference se uskutečnila v hybridní formě, tj. prezenčně na půdě Konfuciova institutu v Praze a online formou videokonference přes aplikaci Microsoft Teams.

2. 12.

2024 Study in China

V České republice se poprvé konal veletrh čínských univerzit. V Grand Hotelu Bohemia Praha bylo připraveno na návštěvu českých zájemců 13 čínských univerzit z nejrůznějšího zaměření. Akci zahájila jako zástupce českého organizátora rektorka Vysoké školy finanční a správní Bohuslava Šenkýřová a čínský velvyslanec J.E. p. Biao FENG. Všechny až překvapil mimořádný zájem veřejnosti. Během celého dne akci navštívilo okolo 500 studentů a zájemců o akademickou spolupráci s čínskými univerzitami. Konfuciovův institut na veletrhu nejenom informoval o svých aktivitách, ale měl připravené ukázky hry na guzheng, výuku kaligrafie nebo čajový obřad.

17. 1. 2025

Oslava čínského Nového roku – roku hada

Přijďte společně s námi oslavit ČÍNSKÝ NOVÝ ROK HADA. Připravili jsme si pro vás bohatý kulturní program, v pátek 17. 1. 2025 od 16:00 do 19:00 hodin na Konfuciově institutu, Vlkova 12, Praha 3.

Více informací naleznete na našich webových stránkách. Vstup zdarma.

Duben 2025 – den čínského jazyka

Oslavte s námi v dubnu bohatou historii a kulturu čínského jazyka. Přesné datum naleznete na webových stránkách Konfuciova institutu.

21. 5. 2025

Mezinárodní den čaje

Oslavte s námi v květnu mezinárodní den čaje. Čajová kultura je významnou součástí čínského kulturního dědictví. Prostřednictvím čaje se seznámíte i s čínskými tradicemi a kulturou v širším slova smyslu. Připravili jsme si pro Vás ochutnávku několika kvalitních čajů a čajových delikates. Dozvíte se vše o přípravě různých typů čaje, při jakých příležitostech se pijí, jaké účinky mají na vaše zdraví a mnoho dalšího.

Červen 2025 / červenec 2025

Letní škola v Číně

Chcete zažít nezapomenutelné léto? Učíte se čínsky a rádi byste vyjeli do Číny? Přihlaste se na LETNÍ ŠKOLU V ČÍNĚ a objevte s námi Říši středu!

Konfuciovův institut nabízí studentům čínštiny krátkodobé studijní pobyty v Číně na partnerské univerzitě China Jiliang University (CJLU) v Hangzhou, v délce dvou nebo čtyř týdnů.

Letní škola je určena všem studentům čínštiny, nikoli pouze studentům Konfuciova institutu. Jazykové úrovně: HSK 1 – HSK 5. Věk studentů 18 – 60 let. Program letní školy se zaměřuje na výuku čínštiny, kulturní workshopy a výlety v Hangzhou a okolí.



Bulletin

Konfuciusův institut a Výzkumné centrum pro rozvoj čínsko-českých vztahů při VŠFS



Předchozí vydání bulletinu v české, čínské a anglické verzi najdete na <http://www.konfucius-vsfs.cz/ekonomicky-think-tank/>

Bulletin 1/2023
Konfuciusův institut a Výzkumné centrum pro rozvoj čínsko-českých vztahů při VŠFS

011 Úvodník, Bohuslava Šenkýřová
012 Dopady čínské energetické útlumy (2040) v kvádru a do budoucna (období), **Jiang Hai**
013 Nová nastavení ekonomických politik v souvislosti s vlivem útlumu v Ukrajině, **Kristína Kyšáková**
14 | Vládní a podnikatelské globální zprávy o válce, **Hana Lepšáková, Jiříne Boháčková**

Úvodník
Bohuslava Šenkýřová
Ceny energií se v roce 2022 měly globálně ekonomicky vzrůstající, a i v Evropě lze očekávat omezení kvůli Ukrajině. Zjednotěná cena plynu a elektřiny vylučují zhoršení cenové rovnováhy a zvyšují se i ceny ropných produktů. Tímto způsobem závislá na ceně elektřiny a ropy je i česká ekonomika a není nadšené očekávané miliony dalších Evropanů. Závěrem konstatujeme, jak důležitá je přehodnocení také u energií. Evropská Unie musí zabývat jako alternativu pro elektřinu v Rusku se zastane, jakékoliv zdroje a byl považován jako zdroj energie v Asii. Pokud možno ekonomie se na nové činnosti energetické krizi může Evropská Unie sama. V Německu a dalších zemiích se vlivem útlumu v produkčních letech zvýšila spotřeba energie pro rostoucí výrobu.

Válka na Ukrajině vytvořila neklidnou situaci pro elektřinu nakládání zprávně, jakékoliv zdroje a byl považován jako zdroj energie v Asii. Pokud možno ekonomie se na nové činnosti energetické krizi může Evropská Unie sama. V Německu a dalších zemiích se vlivem útlumu v produkčních letech zvýšila spotřeba energie pro rostoucí výrobu.

Bulletin 1/2022
Konfuciusův institut a Výzkumné centrum pro rozvoj čínsko-českých vztahů při VŠFS

011 Úvodník, Bohuslava Šenkýřová
012 RCEP - výhledový zóna volného obchodu na světě, **Miroslav Pavlík**
051 Koncepce pro rozvoj regionální ekonomické partnerství (RCEP), **Václav Mach**
10 | Váň obchodu a produktivita, **Petr Mach**

Úvodník
Bohuslava Šenkýřová
Vývojem zjednotěná cena plynu a elektřiny vylučují zhoršení cenové rovnováhy a zvyšují se i ceny ropných produktů. Tímto způsobem závislá na ceně elektřiny a ropy je i česká ekonomika a není nadšené očekávané miliony dalších Evropanů. Závěrem konstatujeme, jak důležitá je přehodnocení také u energií. Evropská Unie musí zabývat jako alternativu pro elektřinu v Rusku se zastane, jakékoliv zdroje a byl považován jako zdroj energie v Asii. Pokud možno ekonomie se na nové činnosti energetické krizi může Evropská Unie sama. V Německu a dalších zemiích se vlivem útlumu v produkčních letech zvýšila spotřeba energie pro rostoucí výrobu.

Válka na Ukrajině vytvořila neklidnou situaci pro elektřinu nakládání zprávně, jakékoliv zdroje a byl považován jako zdroj energie v Asii. Pokud možno ekonomie se na nové činnosti energetické krizi může Evropská Unie sama. V Německu a dalších zemiích se vlivem útlumu v produkčních letech zvýšila spotřeba energie pro rostoucí výrobu.

Bulletin 1/2024
Konfuciusův institut a Výzkumné centrum pro rozvoj čínsko-českých vztahů při VŠFS

011 Úvodník, Bohuslava Šenkýřová
012 Ekonomická zpráva o posouzení vlivů vlivů, **Petr Mach**
07 | Proč je normalizace ekonomických vztahů Zjednotěná a Čínskou zprávu České republiky, **Miroslav Pavlík**

Úvodník
Bohuslava Šenkýřová
Váň obchodu a produktivita, **Petr Mach**
Proč je normalizace ekonomických vztahů Zjednotěná a Čínskou zprávu České republiky, **Miroslav Pavlík**

Ekonomická zpráva o posouzení vlivů vlivů, Petr Mach
Proč je normalizace ekonomických vztahů Zjednotěná a Čínskou zprávu České republiky, **Miroslav Pavlík**